

॥ वसन्त परमात्मने नमः ॥

श्री विश्वरंग नाटक समाज

रंग-त-रंग

नाटकनां गायनी.

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

अध्यक्ष:- राजकी जीरीशंकर त्रिभुवन उपाध्याय,
हलवलकर.

उपाधी प्रसिद्ध करणार :-

श्री विश्वरंग नाटक समाजना मावेक

यीमनलाल जेठरदास दलाल.

बसुकास-स्टेशनरोड जयेश्वर धीमेठर-सुरत.

आवृत्ति १ वी

प्रत २०००

संवत् १९७५

सने १९१६

किंमत ०-३-० (त्राय आना).

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાખિદ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૮૬૪ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ રંગભૂમિ

વિષય ૬-૧-૧૮૯૫

શા. 'પુખ્ત' અને 'અમી'ના ધી સુરત 'જેન' એનજન પ્રી-ટીંગ
પ્રેક્ષમાં પ્રભુશંકર નરસેરામ બાસે હાપ્યું છે. ખપાટીયા ચક્રા-સુરત.

આ નાટક રજીસ્ટર કરાવી માલીકે સર્વ હક
સ્વાધીન ગણ્યા છે, માટે તેમની હેખીત
રજા શિવાય કોઈએ ભજવું, ભજવાવડું
હાપવું કે છપાવવું નહીં

શ્રી રંગ તરંગ નાટકનો હુંકસાર.

અંક પહેલો

મગળા ચરણ.

પ્રવેશ ૧ રથજી—વીષમદાસનો જંગલો, વીષમદાસ પોતાની રંગ માટે કાંઠાશીત્ર હોવાથી, ચોડી કરવા માટે જંગલોને દરવજો ખેંચે છે, સપ્ત માયના જાહેર આવે છે સખી સ્વભાવનો વીષમદાસ તેના પર રતીનો દલાલ હોવાને સંજ્ઞા આપી તેને ઠરકોડી કાઢે છે. જાદુ વીષમદાસ પોતાની રતીને નદર બેઠાવે છે. પણ તેની રતી સુધાવતી જંગલોની પાછલી ખડકોથી દેરા દર્શને મળેલી છે એમ જણે છે. નોકર સારંગદાસને જોનારી સુધાવતી વીંછી ચક્ર કરી પુછપરછ કરે છે. નોકર સુધાવતી માટે પોતાનો સારા જળીઆવ જણાવે છે. જાંથી નોકર પર ચક્ર લઈ જાય છે. અને પોતે સ્ત્રીની ચંદા જોવા તેની પાછળ દેવાકામ તરફ જાય છે.

પ્રવેશ ૨ જો રથજી—મહીરાવતી નાવકાની પુખ્ત વાટીકા મહીરાવતીની પુત્રી હૃદયીને આજ્ઞા કરાવેર હૃદયીને મળવા કહે છે. હૃદયી આવે છે. કળાધર અને હૃદયી પતી પત્ની

ના સંબંધથી જોડાવાના કારણે છે. કળાધરનો મોત્ર પત્ર તરીકે આવે છે. તેની સાક્ષીથી કળાધર અને લક્ષ્મીનો દસ્ત મેળાપ. કળાધર લક્ષ્મીને પ્રેમનું અભીચાન પોતાની તસવીર આપે છે.

પ્રવેશ ૩ જો સ્થળ—વીષમદાસના અંગણાની પાછલી ખડકી સુધાવતી દેવ દર્શન કરીને આવે છે. ખડકી અંદરથી ભણે છે. કળાધર આવે છે. ન હોયકારથી જાહેર દરવાજા તરફથી અંગણામાં જાય છે. નોકરડી રંભા તથા તેની બહેન-પણી સુરભી ખડકી ઉધાડે છે. પણ કળાધરે ન જોતા અજાણ થાય છે. અને પોતાના શેઠાણી શેઠના સંશય ચેટક વીર સુરભી પ્રત્યે વાતચિત કરે છે. સુધા અંદરથી આવી તેઓની વાત ચીત સાંભળે છે. બગતોજ શબ્દો સાંભળી તેમજ પોતે જ સંશયો રચનાવતી હોઈને સુરભી માટે સંશય કરે છે. સુરભી પોતાના પત્ની વીષમદાસની પ્રીતિ પાત્ર હશે એમ માની લઈ સુરભીને હાથુત કરી ઠાઠી મુકે છે. સુરભી વીર રંભાને સુધાવતી પુછે છે. રંભા સુરભી માટે પોતાની જોળખાણ આપી સારોમત દર્શાવે છે જેથી સુધાવતી રંભા પર પોતાના પત્નીની કુટણી હોઈને શંકા થાય લઈ જાય છે. વીષમદાસ પર ખાર દોવાથી સમગ્ર પુરુષ જાતી પર સુધા દોષા રેખણ કરે છે.

પ્રવેશ ૪ થી સ્થળ—વીષમદાસના મહાન પાસેનો રસ્તો. લક્ષ્મી દેવ મંદીર તરફથી આવે છે. તડકાથી બે હોય થાય છે. સુધાવતી પાછળ મચેલી વીષમદાસ આવે છે એટલે લક્ષ્મીની સાર-

વાર કરી તેને ઘેર પહોંચાડે છે. સુધાવતી પોતાના મકાનની
 પારીમાંથી લક્ષ્મી અને વીપમદાસને જુએ છે. કારવારનો ઉલ-
 ટો અર્થ કરી બેઉમાં પ્રેમ છે એવો સંશય કરે છે. અસા-
 વધ અવસ્થામાં લક્ષ્મી પાસેથી પડી ગયેલી તસવીર તે લે છે
 જે તસવીર કળાધરે લક્ષ્મીને આપી હતી.

પ્રવેશ પત્રો. સ્થળ વીપમદાસનું મકાન. વીપમદાસ સારંગદાસને
 પોતાની સ્ત્રી વીધે બાતમીદાર બનાવવા બાંધ્ય
 બતાવે છે. સુધાવતી રંબા સાથે પ્રવેશ કરે છે. સુરભાની
 બાતમી પુછે છે. રંબા અન્યથા પછું ધનવે છે. સુધાવતી સુર
 ભાના શેઠ પર પત્ર લખી બાતમી મેળવવા ધારે છે. અને
 હમણાં જ વીપમદાસનું ચરીત્ર જોયું છે એમ કહી તસવીર
 બતાવે છે. તસવીરની સુંદરતાનાં વખાણ કરે છે. તેમાં હમંધ
 લાગેલી હોવાથી સંધે છે. એક તરફ ઉભેલ વીપમદાસ સુધા
 વતીની સ્ત્રી એટલા જોષ ઉભટો અર્થ કરે છે ને સુધાવતી શેઠ
 પોતાના ધારની તસવીર ઉપર પ્યાર કરે છે એવી શંકા તે
 લે છે. સુધાવતી પણ એવું જ ઉલટું માની લે છે કે વીપમ
 દાસના પ્રેમમાં લક્ષ્મીએ પોતાના પત્નીની તસવીર ફેંકી દીધી
 છે. આ પ્રમાણે ધણી ધણી વાણી એક એકના મારે ખોટો શક
 લે છે. વીપમદાસ એકદમ સુધાવતી પાસે પ્રગટ થઇ તેના
 હાથમાંથી કળાધર શેઠની તસવીર છીનવી લે છે અને આરોપ
 મુકે છે. સુધાવતી પણ તેવો જ આરોપ વીપમદાસ પર મુકે
 છે. તસવીર સખળ બંનેમાં કલહ થાય છે.

પ્રવેશ ૬૭૦.—સ્થળ રરતો. કળાધર તથા ધનવંતરી પ્રવેશ કરે છે. લક્ષ્મીએ કામકાજની ગરબડને લીધે પોતાને ત્યાં આવેલ કળાધરને ખરાખર સત્કાર નહીં કર્યો તેથી કળાધર લક્ષ્મી માટે ખેડ જાહેર કરે છે તેવામાં વીષમદાસ તસવીર માહેલા શખ્તની શોધમાં ફરતો ફરતો ત્યાં આવી પહોંચે છે. તસવીર સાથે કળાધરનો મુકાબલો કરે છે. તસવીર માહેલો તેજ કળાધર એમ ઓળખે છે. કળાધર વીષમદાસ પાસે પોતાની તસવીર જેવી તસવીર જોઈ દંભ થાય છે તસવીર જોવા માગે છે વીષમદાસ કળાધરનું નામઠામ પુછે છે. તસવીર બનાવ્યા વીનાજ વીષમદાસ ચાલ્યો જાય છે. લક્ષ્મી તરફ નારાજ મન વાળા કળાધરને વીષમદાસ પાસે પોતાની છપ્પી જોઈ સંકો ઉત્પન્ન થાય છે કે આ કોઈ લક્ષ્મીનું ધરાક છે અને કોઈકામાં હાંસી કરાવવા માટે લક્ષ્મીને, પોતે બેઠ કરેલી છપ્પી લક્ષ્મીએ ખીજને આપી દીધી છે. છપ્પી સંજંધી ખુલાસો પુછવા માટે કળાધરનું ધનવંતરી સથે લક્ષ્મીના મકાને જવું.

પ્રવેશ ૭૭૦.—સ્થળ વીષમદાસનો પ્રાણવેટ રૂમ. વીષમદાસ સારંગદાસને તસવીર બતાવી તસવીર વાળાની ખાતમી મેળવવા માટે સલાહો પુછે છે, સારંગદાસ અજ્ઞાનપણે બતાવે છે. સુધાવતીએ સુરભીના શેઠ પર લખેલા પત્રનો જવાબ લઈ તે શેઠનો નોકર આવે છે. જવાબનો પત્ર વીષમદાસ તેના નોકર પાસેથી લે છે, અને પત્ર વાંચી પત્ર લખનાર શેઠ પર શક લઈ જાય છે કે તે સુધાવતીનો માર છે આ છપ્પી

મોહિનિનો તથા સુધાવતીનો હુપો સંબંધ પકડી પાડતા મોટા
પત્રમાં લખેલ સુરભીના નામને જળથી લઈ, સુરભીને હાથપર
લેઈ ખરે છે અને તે કામે સારંગદાસને સોંપે છે. સુરભી
સંધ્યાકાળે સુરભી ઝોદીને બગલાના આંખાવાડીઆમાં આવે
એમ કહી સારંગદાસને મોકલે છે.

પ્રવેશ દ્રો—૨૫૪ લક્ષ્મીનું શયનગૃહ. લક્ષ્મી અને તેની દાસી
કૈાતુક. કળાધરના પ્રેમ સંબંધી વાતચીત કરે છે. લક્ષ્મીનો
નીતીમય જીવન ગુજરવાનો નિશ્ચય. કળાધર તથા ધનવંતરી
આવે છે. છબી જોવા માગે છે લક્ષ્મી છબી શોધે છે. ન મળતાં
કળાધરનો શક મજબુત થાય છે. કળાધર લક્ષ્મી પર કુત્રટા
તરીકેનો આક્ષેપ કરે છે. છબી કાઢને આપી દીધી છે એમ સ્પષ્ટ
કહે છે. લક્ષ્મી તેથી ઉદ્દેશ્ય જાહેર બેપરવાઈ ભર્યા જવાનું
દે છે, કળાધર અને લક્ષ્મીના પ્રેમમાં ભંગ પડે છે.

૨૫૫.

અંક બીજો.

પ્રવેશ ૧૯૧—સ્થળ વીપમદાસનું મકાન. સુધાવતી સારંગદાસને પોતાનો આવનાર પત્ર તે સંબંધી તથા વીપમદાસે તેને કયા કામે મોકલ્યો હતો વીતરે પડ્યો કરે છે. સારંગદાસ કસ્ટી જાનખી આપતો નથી જાહ રંજા આવે છે તેને બેદાર જવા માટે કપકા આપે છે. સારંગદાસ દ્વારા સુરબીને બોલાવેલ છે એવી હકીકત રંજા જાહેર કરે છે. કળાધર આબ્યાના ખખર નોકર આપે છે. કળાધર આવે છે. વીપમદાસ પાસે પોતાની તસવીર છે તેથી કદમી સંબંધી હકીકત જણવા પોતે વીપમદાસની મુલાકાત લેવા આવ્યો છે એવું કારણ કહે છે. સુધાવતી કળાધરના કાન જાગે છે. કદમી અને વીપમદાસનો રસ્તામાં ચર્ચાનો પ્રશ્ન ઉઠતા જર્મમાં હકી જત વે છે. કળાધર તેથી ખુશ નહેમની વાત ખરી માની લે છે. કદમી અને વીપમદાસનો ફરોનો કરવાની જાનને મોકલવા કરે છે.

પ્રવેશ ૨ જો—સ્થળ વીપમદાસના મકાનની પાછલી બારી કળાધર ને ખડકીને રસ્તે જતો જોઈ વીપમદાસ તેને બોલાવે છે. અને નહેમ પૂર્વક આરવાનું કારણ જતાવવા કહે છે કળાધર તરવીર સંબંધી ખુલાસો પુછે છે. વીપમદાસ અને કળાધરમાં મોજ મોજ વાત ચીતમી મેરજમજીતી હકી વાત એ વીપમદાસ સમજે છે કે કળાધર સુધાવતીને ખાટે કહે છે અને

કળાધર સમજે છે કે વીધમદાસ લક્ષ્મી માટે કહે છે. બન્ને એક એકના હરીફ અને છે જમીની દરકાર હોડી કળાધર જાય છે.

અવેશ ૩ જો—સ્થળ વીધમદાસના મકાનનો પાછળનો રસ્તો. લક્ષ્મી તસ્વીરની શોધમાં જ્યાં પ્રથમ પોતે બેઠોય બની ગઇ હતી તે જગ્યાએ બાવી જુલે છે. કળાધર નોકર ઐરાવત સાથે આવે છે. નોકર ઐરાવત, લક્ષ્મી યુષ્કીકાનો સંગ હોડાવવાના હેતુથી, કળાધર તથા લક્ષ્મીમાં વાતચીત ન થાય એવી નારદ વીધા ચલાવી ચાલ્યો જાય છે. કળાધર તથા લક્ષ્મી ના મરજી પૂર્વક પરસ્પર વાત ચીત કરે છે. લક્ષ્મી જમીન ધુમ હોવાના કારણમાં પોતે નિર્દોષ હોવાનું જણાવે છે. બેદરકારી બતાવી તેની ક્ષમા માગી પોતાને મકાને આવવા કળાધરને વીનવે છે. કળાધર તે ના કબુલ કરે છે લક્ષ્મી તેને બીજાએ પરતારો એવી દોકાર કરે છે. કળાધર લક્ષ્મીને ફરી તહીં મળે એવો પકડો નિશ્ચય જણાવે છે. લાગણી પૂર્વક બન્નેનું જુદા પડવું.

અવેશ ૪ થો—સ્થળ કળાધરનું મકાન. કળાધરની, લક્ષ્મી તરફ વલણ તથા તીવ્રકાર વાળી ઉભય અટ્ટ વર્તી. આગવતનું પત્ર લઇ આવવું. લક્ષ્મીનો પત્ર. પત્રને બાળી નાખવા કહેવું. ઐરાવતની દોકાર મીઠીત લક્ષ્મી પ્રાચેના પ્રેમની ચર્ચા કળાધરે પત્ર વાંચી ફાડી નાખ્યો. લક્ષ્મીને વીસરી જવ માટે બહાર ગામ જસનો ઇરાદો કર્યો. પત્રવતરીનું આગવું લક્ષ્મીની નિર્દોષતા જણાવવી પોતે લક્ષ્મી પાસે જઇ ખરી હાલિયત મેળવી છે અને કુમાવતીએ રક્ષનાથી સાચી જુદી કરી છે.

ઝેવી પોતાની ખાત્રી આપવી. ઠળાધરે લક્ષ્મીને હરો મળવા જવાનું કહ્યું કરવું અને પોતાની જમી વીધમદાસ પાસેથી પાછી હેવાજવું.

પ્રવેશ ૫ મે—સ્થળ લક્ષ્મીની ખાત્રી બેઠક. લક્ષ્મી કોતુહલ સાથે ઠળાધરને લખેલા પત્રના જવાબની તથા વીધમદાસને બોલાવેલ છે તેથી તે આવવાની રાહ જોતી બેઠી છે. વીધમદાસનું આવવું સુધાવતીએ કરેલા જોડાગા સંજ્ઞાથી વાત કરવી. વિષમદાસે ઠળાધર અને સુધાવતી બન્નેનો જોડાજોડ છે એમ કહેવું પરમાથી નારતો નજરે જોયો એવું પ્રમાણ આપવું. તે કાલિણી લક્ષ્મીને ઠળાધર પર શકા. ઠળાધર તરફના રીયાર બદલી તેની સાથે ન મગવાનો નિશ્ચય કરવો ઠળાધરનો ભવકો કરવાનું કહી વીધમદાસનું જવું.

પ્રવેશ ૬ મે—સ્થળ વીધમદાસના ગંગસાનું આંખવાડીયું. વીધમદાસ સુરભીની વાટ જુવે છે. સારંગદાસ સાથે સુધાવતી બુરખા ઓઢીને સુરભીને બહાર આવે છે. વીધમદાસે સુધાવતી સુરભી સમજવી સુધાવતીએ બગલામાં જવા કહી કહેલી વીધમદાસે સુધાવતીને કહી ગંગસામાં જવું.

પ્રવેશ ૭ મે—સ્થળ સુધાવતીનો ખાત્રી રૂપ ઠળાધર આવે છે. વીધમદાસ ન હોવાથી રંભા તેને પરમા ન બેઠવા કહી છે. વીધમદાસ બુરખા ઓઢેલી સુધા સાથે આવે છે રંભાએ ઠળાધરને અંતાઈ જવા કહેવું. બુરખામાં લક્ષ્મી હશે એમ સમજી ચર્ચા જોવા ઠળાધરે ખાત્રી રૂપમાં અંતાવું. રંભાએ રૂમ

જાણ કરી તાણું મારવું. વીષમદાસે સુધાને સુરભી સમજા
 બુલેં કટરા કહેવું. લાલચો છા અનુકુળ મરા કહેવું સુધા
 જાહેર પડવી. વીષમદાસનો ગમરાટ. જાટાળાની તપાસ માટે
 સુરભીને જોવાની છે એવો બુલેંસો કરવો. સુધાએ તે ન
 માનવું. રમમાં જવા છએ છે. રમને તાણુ બુલે છે. ચાવી
 માટે છે. બેમ ખામ છે. રંભા ચાવી ન માગવા મુપમુપ
 અમળવે છે. પણ ન સમજતાં ચાવી પરાણે લે છે. ખાનગી
 રમમાં કળાધરનો દેખાવ. વીષમદાસનો ઠાપ સુધાનું કળે-
 દાચર્ચમાં પડવું.

૨૦૯૧.

અંક ૩ નો.

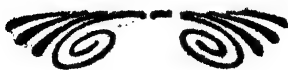
પ્રવેશ ૧ લો.—સ્થળ વીપમદાસનું મકાન. વીપમદાસ, સુધા તથા કળાધરને અંદર છુપાવા સંબંધી ગુન્હેગાર દરાવે છે. કળાધર ખુલાસો કરે છે. તે ન માનતાં ગુસ્સે યાય છે. કળાધર છપ્પી માગે છે. વીપમદાસ છપ્પી નથી આપતો. કળાધર ખંજરનો દમ કરી છપ્પી હસ્તગત કરે છે. લક્ષ્મી તરફ જાય છે. સુધા પીયર જવા તકયાર યાય છે. વીપમદાસ તેને રોકી રાખે છે.

પ્રવેશ ૨ નો.—સ્થળ મદીરાવતીનું મકાન. ગુણીકાની આશીત છોકરીઓનું નાચ માયન. શોખીન સહેરીજનો. મીઝલસ ખતમ થતાં સહેરીજનો જાય છે, ત્યારબાદ લક્ષ્મી કૌસ્તુભ સાથે કળાધરના કપટ છળ વીધે વાત કરતી આવે છે. કળાધર આવે છે. તેને ચાલ્યા જવાનું કહેવા કૌસ્તુભને સુચન. અંદર જાય છે. કૌસ્તુભ અને કળાધરની મસલહત. વીપમદાસે વીજ રેડ્યું છે એમ કહેવું. જોરાણાના ખુલાસામાં વીપમદાસ તથા તેની જાની જરૂર છે. માટે પ્રથમ ત્યાં જઈ સુધાવતીને મળવાની સુચના કરવી. તે મુજબ કળાધર જાય છે. લક્ષ્મી આવી શું કહ્યું પુછે છે. કૌસ્તુભ નીરોપતા જણાવે છે અને ખરી ખીના રૂબારૂ જોવા જણાવવા માટે તેને પણ ત્યાં જવા કહે છે. લક્ષ્મી વીપમદાસને ત્યાં જાય છે.

પ્રવેશ ૩ જો—સ્થળ દસ્તો. દુરવા નીકળેલ મહીરાવતી સુધાવતી અને પાન સોપારી લેવા નીકળેલ મૈસ્તુમ લક્ષ્મી વીપમદાસને લાં ગવાના ખખર. મહીરાનું તેની પાછળ જવું.

પ્રવેશ ૪ થો—સ્થળ વીપમદાસનું મકાન. લક્ષ્મી આવે છે. વીપમદાસની મુલાકાત. સુધાવતી આવે છે. એવા ખખર સારંગદાસે આપના. મહીરા આવો અવાજ કરે છે, બહેમનું કારણ શું પડવાને લાધે લક્ષ્મીને અંદર બધ જમ કપાટમાં છુપાવવી. કમના દાર બંધ કરવાં.

પ્રવેશ ૫ મો સ્થળ—અંદરનો રૂમ. સુધાને બહેમ પડવો સુધા તથા મહીરાનું પાછળની ખારી પાટે અંદર જવું. મહીરાએ લક્ષ્મી ક્યાં છે એમ પુછવું વીપમદાસે છન્કાર જવુ લક્ષ્મીને ખાંસી આવવી સર્વજ્ઞે અવાજથી ચક્રાંત થવું તપાસ કરવી કપાટ માંથી લક્ષ્મી નીકળવી, છુપાઇ રહેવાનું કારણ પુછવું, વીપમદાસે ખુલાસો કરવો. ખીના બહેર શાય છે તજર દોષ તથા સમજ દોષથી ગોઠાવો થયો એમ સમજાય છે. સરગનો સંસય ટળે છે સુધાવતી વીપમદાસ અને લક્ષ્મી કપાટ ઉભય જોડામાં ફરી મળે છે અંકુશના રંગ તરંગ સમી જાય છે ઉવટનો આનંદ.

નાટકના મુખ્ય પાત્રોની સમજ.

પુરૂષ વર્ગ

વીષમદાસ.....એક શ્રીમંત મૃદરથ.
 કળાધર.....તરુણ શાકુન્તલ
 બન્નવંતરી.....કળાધરનો ભ્રાત્ર.
 સારંગદાસ.....વીષમદાસનો નોકર.
 ઝેરાવત.....કળાધરનો નોકર

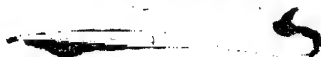
સ્ત્રી વર્ગ.

સુધાવતી.....વીષમદાસની બી.
 લક્ષ્મી.....યદીશ ગુણિકાની પુત્રી.
 રંભા.....સુધાવતીની ચાવરડી.
 દુર્યુધા.....લક્ષ્મીની દાસી.
 યદીશ.....એક ગુણિકા.
 સુરભી.....રંભાની બહેનપણી.

શીવાય શાકુન્તલ સદેરીજનો નોકરો ગુણિકાની બાકરીએ
 વગેરે વગેરે.

રમણ મુખાસ,

શ્રી રંગ તરંગ નાટકનાં ગાયનો

અંક પહેલો.

ચુત્રધાર બાળાઓ— ૧

ભક્ષીપતી બધાંજ પદ્મ પાણી વંદું ત્યામ
જય શ્રી વિષ્ણુ જય શ્રી રામ જય શ્રી શાસ્ત્રીમામ
જયભલામ મેવ ક્યામ રોષ શાસ્ત્રી સુખધામ
નામ રૂપ ગુણ મામ જયતી મદ્ય અભયદામ
જય અનંત જય અચ્યુત મેગારૂઢ જય શ્રીયુત
જય અનુપ ધર્મ ભૂપ પૂર્ણામ પાડીમામ

બાળાઓ— ૨

હાં અંશય છે પાપી શેતાન
અંસારે તેથી સંભાળી વિચારી સદા રહેતું સાવધાન
જલધરે કરો અંશય વંદા પા યત્ર તેના જાનની દાણ
પુરાણે તેનું જ્ઞાત છે વિદ્યમાન
દર્શાત દીલ સાચી શીક્ષા ધરે જ્ઞાન

કુંભારાણાએ મીરાંબાઈના વીધે અમણાથી બોલી કાઢાથી
બોધું છે માન.....સસારે.....હા...સંશય છે

સાથ—

૩

થી થશે ખતી તારીરે તું જુલી ગયો માન
દયા દાનને દીનતા મુક્યે ધર્મ ગયો તું દારી
ધનદારા દોભત દેખાને બહાલાને મેલ્યા વીસારી.....જુલી
સંત સાથ સત્તુના તુજને માયા લાગે પ્યારી
જમ ઠીકરથી કોણ મુકવશે જયરાની કાષ નથી ખારી...જુલી

ચીપમદારા—

૪

ફેસનેબલ બેરીનો રચામી સંસારે રવડે છે
ધન ખર્ચી ધરમાં દેમ કુત્ર લાવી દુઃખમાં સખડે છે
રંગ ઢંગ ઠાઠ માઠ ફેશનપર મરતી શીટતી
ફેશ ફેશ ફેશ બેશ બેશકુત્ર બેકટેશ સમઠીસતી
ગાય નાચે કુત્રટા ફેશ ફેશ સખગા છે જાતી મુશ્કીલ
બે પરવા.....ફેસનેબલ
વોચ ચેન પેનફેન ફેન્સી ફેન્ડ કરશીપ મરતી
શુટબુટ સાવલાવ બોર્ડર પર બોર્ડર કરતી
જાંચ મીજલસમાં ખાચ છે રોટલમાં સાચ બેજે ઉરમાં
ખાંતરમાં.....ફેસનેબલ

લક્ષ્મી—

પ્રેમી કવેરી પરખ પ્રેમ રતનની કરતા
ખરીદ પ્રાણ બદલ પ્રેમ ચીજની કરતા
મુસીબતોથી નીકર દુનીયાથી જો પરવા
અખંડ પ્રેમ મગન મસ્ત હાલમાં ફરતા
અબેદ એક સમન એક ચરણ પ્રેમીનું
જોવા સુખેજી સનમ કોઇ વીરલા મળતા

૬

લક્ષ્મી—અત્યેલા સનમ આપ પી દીવાની સમજાજો

કળાધર—નમરાણું મારા દીવાનુ દીવળની સમજાજો

લક્ષ્મી—તન મનછે પ્રાણ આપના છે આપ મુજ માલીક

વશ થમ છું બદલ આપની મેહરબાની સમજાજો

કળાધર—પરવાનો બન્યો પ્રેમના તવ કાન્તી જ્યેતનો

બીજતાથી મારા પ્રાણની કુરબાની સમજાજો

૭

સુધાવતી—બની વાદ (૨) બની મહમ અસલ હુસીન ફેશન

સરસ સુંદર—

ઝોરી ગુલામી હું દીકરના માય મેહલની ન્યારી જા

બની વાદ

પ્રયુરીનો ખાગ ખુલ ખીલ્યો કુસ્યો અયાગ ઉઠતી
જીવાની અંગમાં.

ચાલુ અલખેલી ચાલ અજળ મજલ હંગમાં
પોઝીશન સાથ મીલાવું ગોરાધી હાથ
દરે દાવે તેવા રંગમાં—ગની વાહ.

મુધાવતી —

૮

કેવી નરની નયુણી જાત જોજો જગમાં
આ વાત જોજો જગમાં—કેવી
અવમ જન્મ નરીનો વદતા મણી ગુજામ સમ હુંમે કરતા
સમાન નજરે નહી તે નીરખતા કાઠિ-સીસમાંથી આતસ કરતા
વીપરીત વર્તન આ અરરર સીતમ મહા
હારે ખાલ અતી ખલ દુરજન જાળે અમ તનમન વાત જોજો જગમાં
આ વાત જોજો જગમાં—કેવી

૯

મુધાવતી—જાઓ જાઓ હરદમ ખટપટ ડગ કરતા
મન મોજમાંહે જુગા લમતા
ખઢાનાખોરી તમે રોજ કરો ડો
લઢી વઢીને રરો પડો ડો
હાથ સીતમ ડો જોર જુલમ ડો ધીર સંકટ ડો
જુઠ સંકલ ડો.....સમજુ પધાજાઓ.

વીપમ—

૬

યુક્તી તારી સહુ બાવે છે ક્યાને

જેવ છે ચારને છું મળવાને

નીચ નહીં છે. કુર કપટ છે આલ બજબ છે

હાય ગજબ છે આની આપદા—ભાઓ

કળાધર—

૧૦

જે વૃષભની તાસીર તે ટાળનાં ટગતી નથી

લાખ હો તજીર તે એક પશુ ફળતી નથી

ખુદની જે ખસદત નહીં હતથી તે પસદાતી નથી

કામળી કાળી કહી રંઝપાથી રંઝાતી નથી

મતલબી વેર્યા કહી મહોજતનો દમ બરતી નથી

આકેના પુલખા કહી સુખાંધ સાંપડતી નથી

વીપમદાસ—

૧૧

ચીંતાનો પાર નહીં દુઃખનો સુમાર નહીં

સુખનો પ્રકાર નહીં દામ એલે જાય અવતાર

નકારી પ્રમદાના ખી તણી વીપદા

કહી ન જાયે ને સહીયે ન જાયે

કાળજામાં કારીસી કટારી બોલાવે—ચીંતાને
 બાળાં છે છુંડી તેને પીઠા ખાંતર ઉંડી
 હાથમાં પકટાવે નીત નીત દોળી
 સારું છે માથી સાફુ થાણું તમ યોળી—ચીંતાને

સદમી—

૧૨

જ્યત પરવા નથી મુજને, વીગમી દાલ મ્હારો છે
 ખનીતી વાત ઓડી દે, નીરાબોખવાલ મ્હારો છે
 અરે દેવળ ઉઠ બરવા, પથુ પેર મુજર કરણું
 ન બનશે તે કહી કાળે, મલુજ અરતાર મ્હારો છે
 ગદીની ડાપ બ્હોરીને, કરીર સજુમારણું મીથ્યા
 અવર સજુમાર નથી પરવાં સીધળ સજુમાર મ્હારો છે
 રમ્પકા કિમીન ન કંચતની, ખને તુલુવતજમત બાસે
 સફ દુઃખ દુર છે મ્હારાં, પ્રજુ રખવાળ મ્હારો છે

સદમી—

૧૩

જાએ જાએ બેકરર છેક નાહાત બેધ્યાન બેજાન
 જુલી પ્રજુપ, જુલીજાત જાન, બે જનન બે પકક નીકાળે
 જાંજર વાણું નીજ કરી ચીત, કલંક સીરે સવાનો
 જાને તક તમ નીકગત.

નર

કળાધર—કરેળી ફીંગરી ચુપચાં

લક્ષ્મી—ચતુર પ્રવીણ અરે વા.

કળાધર—પતીત અધમ અરે જા.

લક્ષ્મી—જોષ જોષ પ્રીત નીત રીત હીન—

આંક પહેલો અમાત્ય.

અંક બીજો.

આરંભ—

૧૪

જોજોરે લોકો બારે થયો જાટળો
 તમે સંઠા ડામણી સંભાળો—જોજોરે લોકો
 રસ્તામાં એક રસી પડીતી વાંકું કૂંજા વાળો
 જતા આવતા લોકો જોઈ ને કહે છે નામણુ કાળો
 એક માયાં બાધ આવી કરીને બાકીથી ક્યાણો
 લાગે સામે દોરડી બાળો
 ખડ ખડ હસીને દે છે બધા તાળો—જોજોરે લોકો

સુધાવતી—

૧૫

સાપ પર કસમો ફેંકી છે હવે યું તારણ આવે છે
 નછી આ જોવા જેવું છે હવે યું તારણ આવે છે
 આ સાચું કે એ સાચું કંઈ નથી કાંઈ સમજવું
 સાચું હશે તે તરી આવશે હજારો વાણી વાંતું
 આને કવી વાંતું ને જોઈએ તે રણ ખાણું

પાંચડીએ વળ ખચીત ડુંગરે ગાલ પુરણ એમખાવું
મને તો ભુકી માને છે હવે છું તારણ આવે છે

વીંધમદા—

૨૧

અજાન મજનનો જાનનો બાપ મારી વાત માને (૨)
દેખને ડોળે બરણબરે છે કાને જાળને કહેવું
તથા સંખાવું તથા રહેવાવું મનમાં જમણ રહેવું
ખાકે બારણે કરી ખાસ એવા છે તોફાનો—અજાન

લગ્નમી—

૨૭

હર વક્ત તેરી સુરત અવ જાન સામને હવ
હર સેહજ સામને હવે હર જાન સામને હવ
હીજ ચાક ચાક કરો મુજસે રેહ કહે રહે હવ
એહ હીલ અવર તેરા હમે પહેચાત સામને હવ
વાવડા કોયાલા તુમને અચ્છા કસમ તો ખાઝે
રખીયા તો હાત હીલપર છમાત સામને હવ
હુજા ન હોયા કાલ દો જાન રખનેવાલા
એક જાન એક તમે એક જાન સામને હવ

ઐરાવત—

૧૮

રચી મળની; પાછા જાહેર સટકે છે
 કાષ્ઠવર વીણુ આ ગાડી જોડાએ ક્યાં જમ અટકે છે
 રાજસ જેવી મુકાને આડું ટહેકું કાપીને
 મડપડ સડપડ કીધી છે માચીક ચાંપી છે—૨૨ી.

ઐરાવત—

૧૯

પ્રેમીઓનું દરદ પ્રેમીના વીના ટગવું નથી
 પ્રેમની કીંમત પ્રેમીના વીના કરવું નથી
 મજનુની આંખે સદા દેશાની મુરત જોઈ દો
 ઉરવશીનું ઉર પુરવ. સિવા કરવું નથી
 દાષને દોષે નહીં લાંચનને દોષે નહીં
 રાહિણીનું દીલ રજની માન્યથી કરવું નથી

સદાશી—

૨૦

અકળ આ ઇશકની હા । જોઈ મેં અજબ લીલા
 રાગી વીરાગી શબ્દ, કાષ્ઠ ઇશકના ઘેલા —
 ખુદાઈ ઇશકની જગમાં, સરે જાહેર છે જાણ
 પુળારી ઇશક કેરા, જુઓ મજનુને લયલા —
 પરમ છે ઇશકની પદવી, અમર લોકોએ છે ગાણ
 બન્યા છે કાકા બંદા, ઇશક પીરના ચેલા—

વીષમદાસ—

૨૧

ધ્યાન દેવા જોગ છે (૨)

ગુલામ બદલે કાટો મંગાજળા છાટો

ધ્યાન દેવા જોગ છે

પ્રભ માળાની વઢી હતી ત્યાં નીકળી નામણુ કાળી

શું ધ.યું ને શુંજો નીપજયું વીવની વરસી વાળી

સૌ બાજુ ઉધી મારી—

મુધાવતી—કેમ કેવી ઘેડ ઉતારી—ધ્યાન દેવા જોગ છે

મણી માનીને હાથ ધર્યો ત્યાં અંગારો ચંપાયો

વીષમ—પડદામાંથી પસીત નીરજયું દેખીને ગભરાયો

પુરે પુરો પરતાયો

મુધાવતી—બગ ભગત ભક્તો પરખાયો—ધ્યાન દેવા જોગ છે.

બીજો અંક સમાપ્ત.

અંક ૩ નો

રંભા—

૨૩

બાખતે અમ્મી આંટી પડી ખટપટ ખુબ થઈ છે ખડી
 રંભા કરી રમખાણ ખસી ગઈ સુધા સપાટે ચડી
 બલા અને શયતાન જેઠમાં જાગી જાગવા સ્થળી
 રાત પડે જેમ જે ખીલાડા બડી દુરથી રડી
 રાત વીતે પણ મીયાંઉં મટે નહીં એવી વાત છે બડી

૨૪

સુધા—ગેવેયુ માપમાં રહો આતે કાંઈ રીત છે

વીધમ—થેંક્યુ માય બવ જરા હમો આંતે કાંઈ પ્રીત છે

સુધા—નકામી છેડતી કરો આતે કાંઈ ધર્મ છે

વીધમ—આવો ટ્રેલુક સીન કરો આતે કાંઈ ધર્મ છે

સુધા—આણું કાળું વધારો છે આને કંઈ દીઠ છે

વીણમ—સાળેલું જલ વાસીદે એમાં કંઈ દીઠ છે

સુધા—જલ દો છેડે છેડે

વીણમ—જો હીર

સુધા—શીઘ્ર છે

વાસંગના—

શુદ્ધર સાડી મોરી મયકે મેં મેયલ બધ

હયાં લેકે જાડે મનવા રામ

તઅપસે રંગ દંગ તઅપસો જોમન.

કાહે પે પહેલું ગહનવા રામ.

ગંગા માઝ તોયે શુદ્ધરી અઠમયા

પીવાસે કરદે મીલનવા રામ,

હયાં બહે ગંગ તપસે કશી.

ખીચમેં નદીકે બહતહે રામ, — ગંગા

જલ મનાની લાલ મ્હારો રનેહનું કામજ કરી
 મુટકીમાં દોભાષી બાવે બેઠું હું અંતર ભરી
 દુઃખની રાત્રીને જાતે સુખ બાનુ માસતો
 જાજ મોરી આશની સુંદર પ્રભા ખીમતી ખરી
 મુશ્કવંતું મોતીકું મારું મને મળશે અહા.
 યતથી એ રતને રાખીશ હૃદય પર ધરી—લકે

એજ જાઓ જાઓ નયનોનાં મારો ન જાણ
 દીલ પર ન લાડો નીકાન (૨) જાઓ જાઓ.
 જાદુ કર્યામાં શેઠ સોહામી, તમ પર થઈ કુરબાન—એજ.
 કબાધર—છોડો અડધાં નર નવેલી, આપો આત્મીંગનની
 ૨૬. જુ.—એજ.
 લક્ષ્મી—વેલી કરોના દીલ છીનોના, પાણીયા પ્રતિ નીકાન—એજ

સર્વે પાત્રો.—

૨૮

શંકર્યમ્ શુભમ્ સર્વં પ્રુષમ્ હવમ્
 બોધ દાહ ઇદમ્ પ્રયોગમ્ સમાપ્તમ્
 પ્રેક્ષકમ્ સમગ્રમ્ સર્વદામ સાવધામ્
 ધ્યાન દેવા જ્ઞેગમ્ દુષ્ટ સંસારત્વ જન્મ

ઇતી શુભમ્

જાહેર જાણપર.

નીચે લખેલાં પુસ્તકો શ્રી વિશ્વરંગ નાટક સમાજનો મુકામ હોય ત્યાંથી મલશે. જેઓ સાહેબોને જોઈતાં હોય તેઓએ રોકડી કીમતથી મંગાવી લેવાં વેલ્યુપેબલ અથવા નોટપેડ કાગળ રાખવામાં આવશે નહીં

રૂકમીણી સ્વયંવર	રૂ. ૦-૩-૦
સતી સવીતા	રૂ. ૦-૩-૦
અહલ્યામાર્ગ	રૂ. ૦-૩-૦
શ્રી સિદ્ધ સત્યેન્દ્ર	રૂ. ૦-૬-૦
ન્યાય સિંધુ	રૂ. ૦-૩-૦
ચંદ્રચુત	રૂ. ૦-૩-૦
અઘટ અગ્રોક	રૂ. ૦-૩-૦
આત્મબળ	રૂ. ૦-૩-૦
મહાત્મા તુલસીદાસ...	રૂ. ૦-૩-૦
યોગમાયા	રૂ. ૦-૩-૦
વીરકેસરી	રૂ. ૦-૩-૦

શ્રીમનલાલ જાહેરદાસ દલાલ.

માલેક:- શ્રી વિશ્વરંગ નાટક સમાજ.

